NOVINY
NOVOMĚSTSKÉ NEMOCNICE
NEMOCNICE NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ • příspěvková organizace •
LÉTO 2019

V nemocniční kuchyni denně uvaří 900 obědů

Při přípravě nemocniční stravy má hlavní slovo nutriční terapeut. V novoměstské nemocnici pracují tři. Výživový specialista se stará o stravu pacientů a také zaměstnanců nemocnice. Denně v malé kanceláři v novoměstské nemocnici naplánují jídelníček pro 900 strávníků.

Hlavním požadavkem pro jídlo uvařené v nemocnici je nutriční vyváženost. Nutriční terapeut sleduje každou dietu, každou porci. „Musí pečlivě zapsat všechny požadavky, které dorazí z jednotlivých oddělení. Základ dietního systému je dán, od něj se odvíjí jednotlivé diety. V novoměstské nemocnici denně připravujeme takových diet až 30," popisuje práci v nemocniční kuchyni vedoucí stravovacího provozu a nutriční terapeutka Jarmila Kašparová.

Téměř tisíc jídel připravuje tým 33 lidí. Nad kvalitou jídla bdí šéfkuchař Vlastimil Kostecký, k ruce má devět kuchařů, třináct pomocných kuchařů, a tři dietní kuchařky. „Ty mají poslední dobou opravdu hodně práce, zvyšuje se počet pacientů s potravinovými alergiemi a intolerancemi na laktózu, lepek. Někdy je seznam toho, co pacienti nemohou jíst tak dlouhý, že za pacientem musí nutriční terapeut vyrazit na oddělení a zeptat se, co jí doma. Dietní kuchařky zároveň připravují konzistenci stravy. Například u pacientů na oddělení dlouhodobě nemocných jsou požadavky různé, strava mletá, tekutá, mixovaná nebo krájená. Denně se takto upravuje asi 60 pokrmů, " vysvětluje vedoucí stravovacího provozu Nemocnice Nové Město na Moravě a nutriční terapeutka Jarmila Kašparová.

Každému pacientovi, který je hospitalizovaný, určí stravu lékař, sestra dietu napíše do pacientovy dokumentace, nutriční terapeut pak na základě této informace určuje jeho jídelníček. Možná jste někdy dostali jako pacient i s jídlem na tácu také kartičku s číslem. „To je označení diety. Podle této kartičky kompletujeme jídlo před rozvozem na jednotlivá oddělení," upřesňuje Jarmila Kašparová.

V HLAVNÍ ROLI PÁS

Při kompletování jídel pro jednotlivé pacienty hraje hlavní roli pás, který je podobný výrobnímu pásu v továrně. Na každé straně stojí několik zaměstnanců kuchyně. Každý ví, co a kdy má na talíř naložit. „Na začátku pásu dá kuchařka na tác kartičku s názvem diety a ještě upozorní, pokud je dieta něčím výjimečná, každý pak přesně ví, co má na talíř dát. Musí to probíhat opravdu rychle, abychom jídlo k pacientovi dopravili v předepsané teplotě," vysvětluje vedoucí nutriční terapeutka. Kuchařky na konci pásu narovnají tablety s talíři do skříní, ve kterých jídlo pracovníci rozvážky nemocnice přepraví k pacientovi.

NAD CIZRNOU VŽDY ZVÍTĚZÍ ŘÍZEK

Denní rutině předchází pečlivé plánování. Jídelníček na jednotlivé dny v týdnu vedoucí stravovacího provozu připravuje s téměř dvouměsíčním předstihem. „Je to kvůli objednávkám surovin, které má na starost naše administrativní pracovnice Jitka Lukešová. Není to jen tak, máme poptávková řízení, na základně kterých nakupujme potraviny v různých časových intervalech, to vše musí v objednávkách zohlednit a správně načasovat. Některá firma má levnější to a tamta zase něco jiného, takže někde poptáváme mouku, jinde například olej. Není na to žádný program, vše dělá sama a v podstatě si vystačí s tužkou a papírem, za ty roky už má v hlavě normy a ví, kolik zhruba bude jídel. Také nutriční terapeutky musí jídelníček rozepsat a připravit s předstihem, přizpůsobit dietám, vše zadat do počítače a připravit k normování. Opravdu to není žádná legrace," vysvětluje Jarmila Kašparová.

Stane se někdy, že něco chybí? „Ale taky. Nedávno nám chybělo droždí. Tak jsem pro ně vyběhla do obchodu a koupila jsem dvacet balíčků. Dnes je to relativně snadné, většina firem zaváží každý den, takže stačí zavolat," říká vedoucí nemocniční kuchyně.

A která jídla jsou nejoblíbenější mezi zaměstnanci? „Vede klasika. Svíčková, rizoto, špagety, hodně populární jsou řízky. Samozřejmě zařazujeme zdravější jídla, ale nad cizrnou vždy vyhraje řízek," usmívá Jarmila Kašparová.

Nemocnice má oddělení následné intenzivní péče

Novoměstská nemocnice jako jediná nemocnice zřizovaná krajem disponuje oddělením následné intenzivní péče (NIP).

Oddělení následné intenzivní péče, zkráceně NIP, je určeno hlavně pro pacienty, kteří jsou závislí na podpoře dýchání přístrojem pro umělou plicní ventilaci a pro pacienty, kteří vyžadují dlouhodobou intenzivní lékařskou péči.

„Převážně se jedná o pacienty s chronickým onemocněním, po těžkých traumatech, po komplikovaných operačních výkonech, s neurologickým onemocněním, v septických stavech," vysvětluje vedoucí lékařka oddělení Následné intenzivní péče Eva Kutalová.

„U těchto pacientů zdravotní stav nevyžaduje hospitalizaci na akutních lůžkách intenzivní péče, ale nadále je u nich prioritou komplexní intenzívní péče. Na mysli mám monitoring životních funkcí, nutriční podporu. Neméně důležitá je návaznost na naše další oddělení. V nemocnici je téměř nadosah intenzivní rehabilitační péče, psychologická podpora, jsou tady plicní specialisté, logoped, tohle všechno je pro pacienta velice důležité," upozorňuje MUDr. Kutalová.

Nemocnice v Novém Městě na Moravě jako jediná v kraji nabízí svým pacientům domácí umělou plicní ventilaci. „Jedním z cílů naší péče je příprava pacienta na domácí umělou plicní ventilaci (DUPV). To se děje v případě, pokud není možné pacienta do tří měsíců odpojit od přístrojů, pak se pokusíme pacienta připravit právě do programu DUPV," vysvětluje lékařka.

DOMÁCÍ UMĚLÁ PLICNÍ VENTILACE

Jedná se o metodu, při které speciální přístroj částečně nebo úplně nahrazuje dýchání. V našem kraji tuto službu nabízí pouze Nemocnice Nové Město na Moravě.

„To, co na našem oddělení pacientovi, který není schopen bez podpory přístrojů dýchat, zajišťuje profesionál, doma zastane nejbližší příbuzný. Podmínkou k napojení na domácí plicní ventilaci je edukace pacienta a jeho nejbližších. Ošetřovatelská péče o takového nemocného je velmi náročná. Proces vyžaduje pravidelné návštěvy rodinných příslušníků, kteří o svého blízkého budou pečovat," vysvětluje primář Anesteziologicko-resuscitačního oddělení novoměstské nemocnice Dušan Mach.

„Domácí umělá plicní ventilace je způsob, jak zajistit základní životní funkci za pomoci ventilátoru, který zabezpečuje dýchání a to v jeho domácím prostředí. Pokud není možná ze sociálních důvodů, pacient je odkázán na doživotní hospitalizaci v nemocničním zařízení," upozorňuje primář Mach.

Před propuštěním pacienta do domácí péče je nutné rodinné příslušníky vyškolit v základní ošetřovatelské péči. „Zvládnout musí obsluhu přístrojů. Ventilátor, odsávačku, koncentrátor kyslíku, ruční dýchací přístroj. Příprava a nácvik takovéto péče rozhodně snadné nejsou. Doma se mohou ocitnout v situaci, kdy se musí sami rozhodovat, co udělat. Nemají po ruce vše, co je běžně v nemocnici, personál nevyjímaje. Od toho ale mají moje telefonní číslo, aby v případech nouze mohli zatelefonovat," doplňuje Dušan Mach.

EVROPSKÝ PRŮMĚR

V současné době je na domácí umělé plicní ventilaci pět pacientů Nemocnice Nové Město na Moravě. Novoměstská nemocnice za poslední tři roky do programu DUPV připravila osm pacientů.

„Naše nemocnice tak potvrzuje evropský průměr. Na 100 000 obyvatel je na domácí umělé plicní ventilaci šest pacientů," doplňuje Dušan Mach.

Oddělení Následné intenzivní péče v novoměstské nemocnici začalo první pacienty přijímat v červenci v roce 2016. „To bylo na oddělení ARO, od února 2017 je oddělení Následné intenzivní péče ve svém. K dispozici máme osm lůžek," říká staniční sestra oddělení NIP Dana Tichá.

Dýdžejové zahrají v Maxu pro dětské oddělení

V sobotu 27. července se ve žďárském klubu Max uskuteční charitativní minifestival elektronické hudby, jehož výtěžek organizátoři věnují dětskému oddělení novoměstské nemocnice.

Nemocnici s plánem uspořádat taneční party s charitativním podtextem oslovil Jakub Vambera, který se ve volném čase jako Vambi věnuje yotuberingu a dýdžejingu.

Pozvání na akci ve Žďáře nad Sázavou přijal nejlepší český producent a DJ Sedliv, mladý nadějný DJ BraveB, zahraje i hlavní organizátor akce DJ Vambi a mnoho dalších. Zazní styly jako House, Future House, Elektro House, Progressiv House.

„Producent a DJ Sedliv je velice úspěšný i za hranicemi České republiky. Jeho skladba Be There For You sklízí úspěch po celém světě. Je součástí jedné z nejúspěšnějších her pro virtuální realitu současnosti Beat Saber, jeho účasti na akci si moc vážím. Všichni účinkující vystoupí bez nároku na honorář, podařilo se sehnat i nějaké sponzory. Akci podpoří 1. Žďárská plynařská a vodařská, DEL, AZheating, pomůže Pension Klokočí, Fryšavské uzeniny a další," děkuje partnerům akce organizátor Jakub Vambera.

Minifestival elektronické hudby se koná v sobotu 27. července ve žďárském klubu Max od 21 do 4 hodin.

Rekonstrukce prosklených stěn na porodnickém oddělení skončila

Po půlroce stavebních prací je hotová rekonstrukce prosklených schodišťových stěn na gynekologicko-porodnickém oddělení. Výměnu starých copilitových stěn stavební společnost zahájila 11. března.

„Jsem překvapená, jak 40 let starý pavilon novým řešením skleněných stěn prokoukl. Mám radost, že se podařila další dobrá věc," říká k přestavbě ředitelka novoměstské nemocnice Věra Palečková.

Původní konstrukce stěn již nevyhovovala dnešním normám na zateplení budov, navíc skleněné výplně byly na některých místech popraskané. To byly hlavní důvody, proč nemocnice k celkové opravě schodišť přistoupila.

Rekonstrukce byla rozdělena do dvou etap. „V první etapě jsme vyměnili stěny v zadní části pavilonu, na přelomu dubna a května se firma přesunula k hlavnímu schodišti oddělení. Schodiště nebylo uzavřené úplně, provozní důvody to neumožnily, bylo rozděleno na dvě části provizorní dřevěnou stěnou, díky tomu bylo možné schodiště po celou dobu rekonstrukce používat," připomíná tisková mluvčí nemocnice Tamara Pecková. Investici ve výši 5 700 000 miliónů včetně DPH hradil zřizovatel Nemocnice Nové Město na Moravě Kraj Vysočina.

„V obnově nemovitostí budeme pokračovat dál. Je připraveno zateplení dvou budov ODN a ředitelství – včetně nových oken a fasád. Práce by měly být zahájeny letos na podzim a ukončeny v březnu 2021. Předpokládaná hodnota díla je 26 mil. Kč bez DPH, akce bude financována dotací ve výši čtyřiceti procent z prostředků EU – Fond soudržnosti, OP Životní prostředí, větší část investice uhradí zřizovatel Kraj Vysočina," přibližuje další stavební plány ředitelka nemocnice Věra Palečková.

Nemocnice má další nové sanitky

Pacienty na Žďársku od května převáží dva nové sanitní vozy. Přesně po roce nakoupila nemocnice Nové Město na Moravě další dvě sanitky.

Jde o vozy nové řady VW T6 splňující nejvyšší emisní normu EURO 6. „Sanitky jsou vybaveny novými sedačkami pro pacienty, infarktovým křeslem a pojízdným lehátkem. V ambulantním prostoru je zavedeno účinné topení pro zimní provoz a klimatizace pro letní období. Řidiči sanitek mohou využívat moderní navigaci, klimatizaci v prostoru řidiče, handsfree nebo parkovací senzory," popsal vybavení vedoucí Dopravní zdravotní služby novoměstské nemocnice Pavel Zdražil.

Dopravní zdravotní služba Nemocnice Nové Město na Moravě je na celém bývalém okrese Žďár nad Sázavou jedinou, která zajišťuje převozy pacientů (kromě soukromé služby ve Velkém Meziříčí, která pokrývá hlavně Velkomeziříčsko). Dopravní zdravotní služba pracuje v nepřetržitém provozu, sedm dní v týdnu, čtyřiadvacet hodin denně.

JEDNOU OKOLO ZEMĚ

„Naše sanitní vozy najedou měsíčně zhruba tři až pět tisíc kilometrů. Zaměstnáváme sedmnáct řidičů. Každý má na starost jeden vůz. Pro zajímavost za loňský rok najely sanitky celkem 720 000 km a převezly 30 180 pacientů. V průměru každá sanitka najela 42 340 km. Toto číslo je možné porovnat například s obvodem Země kolem rovníku, který činí 40 075 kilometrů. Řidiči sanitek tedy v průměru za loňský rok najeli se svými pacienty o něco více, než kolik měří Země okolo rovníku," odlehčuje statistiky Dopravní zdravotní služby Nemocnice Nové Město na Moravě za loňský rok technický náměstek nemocnice Jiří Drdla.

Novoměstská nemocnice se snaží o systematickou modernizaci vozového parku, což se daří plnit. „Udržet kvalitní vozový park je prioritou vedení nemocnice. Jedná se o bezpečí našich pacientů a také našich zaměstnanců," dodala ředitelka nemocnice Věra Palečková.

Nemocnice pořídila nové sanitky z vlastních zdrojů. Stály 2 420 000 korun včetně DPH.

Editoriál

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, v letním vydání novin vám přinášíme další aktuality z naší nemocnice. Gynekologický pavilon půlroční rekonstrukcí prosklených stěn pěkně prokoukl, nové řešení navíc přináší pěkný pohled ze schodiště na nemocniční park. Stavební ruch v areálu nemocnice ale jen tak neutichne.

Do konce letošního roku vybudujeme jednotku dlouhodobé intenzivní ošetřovatelské péče (DIOP) v počtu osmi lůžek. Tato péče je poskytována pacientům, u kterých již pominuly důvody hospitalizace na JIP nebo NIP (následná intenzivní péče), již nevyžadují kontinuální lékařskou péči, ale nemohou být propuštěni do domácí péče a současně potřebují soustavnou intenzivní ošetřovatelskou péči. Na těchto lůžkách je také poskytována intenzivní péče pacientům s poruchou základních životních funkcí. Vybudováním jednotky DIOP tak naše nemocnice zajistí komplexní péči v této oblasti péče následné. Na lůžkách ODN, jednotek NIP, DIOP včetně našeho paliativního týmu jsme schopni poskytnout smysluplnou potřebnou péči včetně péče paliativní a to s ohledem na maximální možnou kvalitu života pacienta. Současně zajišťujeme dvaceti čtyř hodinovou konziliární službu v péči o pacienty na domácí umělé plicní ventilaci. Komplexnost této péče na jednom místě je důležitá i pro rodinné příslušníky pacientů a vzájemnou komunikaci.

Užijte si ve zdraví pohodové léto a načerpaná energie ať vydrží hodně dlouho.

Věra Palečková, ředitelka

Devadesátikorunový poplatek za pohotovost zaplatíte kartou

V novoměstské nemocnici od května můžete devadesátikorunový poplatek za pohotovostní službu uhradit platební kartou nebo chytrým telefonem. Přístroj, který to umožňuje, je na dětské pohotovosti, která je součástí nového dětského oddělení. Za dva měsíce platební terminál využilo již 130 pacientů.

K uhrazení poplatku za pohotovost slouží v novoměstské nemocnici tři mincovní automaty, u každého z nich je zároveň přístroj na rozměňování papírových bankovek. „Platební automaty máme na urgentním příjmu, na gynekologicko-prodnickém oddělení a třetí je na dětské pohotovosti u výjezdu z nemocnice, která malým pacientům slouží o víkendech a svátcích,“připomíná tisková mluvčí nemocnice Tamara Pecková.

Automat pro nemocnici vyrobila novoměstská firma MOD elektronik. „Je to vlastně jenom logické pokračování automatů a měniček na papírové bankovky, které vyrábíme. U nás ve firmě jsme vyvinuli vlastní program. Ten jsme naučili komunikovat se čtečkou karet, která je, kromě malého počítače a zásobníku na papírové účtenky, uvnitř přístroje. Tyto pokladny už několik měsíců testujeme v pražské nemocnici Na Motole, a vše je bez problémů,“ říká majitel novoměstské firmy Jiří Modrák.

TAMARA PECKOVÁ:
„Platební automaty máme na urgentním příjmu, na gynekologicko-prodnickém oddělení a třetí je na dětské pohotovosti u výjezdu z nemocnice, která malým pacientům slouží o víkendech a svátcích.“

VÝROBA I PROVOZ POKLADNY ZDARMA

Novoměstská firma MOD elektronik pokladnu pro nemocnici vyrobila zdarma a zdarma ji bude také provozovat a spravovat. „My si spolupráce s firmou MOD elektronik velice vážíme. Díky této podpoře jsou naše služby pacientům komfortnější. Automat je navíc uživatelsky velice přívětivý. Moc hezké překvapení pro nás bylo také umístění loga novoměstské nemocnice na displej pokladny,“ říká ředitelka nemocnice Věra Palečková.

Nemocnice zve na dechovkový promenádní koncert

Přesně uprostřed prázdnin, v neděli 28. července pořádá novoměstská nemocnice společně s Českým rozhlasem Vysočina promenádní koncert dechové hudby z Humpolce. Kapela, která se jmenuje Vysočinka, zahraje v nemocničním parku v neděli 28. července od 15 do 17 hodin.

Ve dvou hodinách Vysočinka nabídne to nejlepší z české a moravské dechovky. „Zazní jak písně lidové, tak i skladby autorské a orchestrální, ve kterých se jednotliví členové kapely představí jako sólisté. To vše ve stylovém oblečení se zábavným mluveným slovem,“ zve na koncert manažerka komunikace Českého rozhlasu Vysočina Hana Marhanová.

Výtěžek z dobrovolného vstupného organizátoři koncertu věnují na nákup vybavení pro oddělení dlouhodobě nemocných.

Není to první dechovkový koncert, který nemocniční park zažije. Že dechovka nemocnici sluší, si mohli vyzkoušet návštěvníci Dne otevřených dveří, který nemocnice pořádala u příležitosti 80. výročí svého založení v září 2018. Tehdy se představila kapela z Nové Vsi u Nového Města na Moravě Jásalka Band.

Setkání s Afrikou na recepci chirurgie si všichni užili

V novoměstské nemocnici na konci června vystoupil přední soubor tradiční africké hudby a tance Ghana Dance Ensemble. Fanoušci tance soubor znají z mezinárodního festivalu současného tance KoresponDance, který se každoročně koná ve Žďáře nad Sázavou. Čtyři jeho členové roztančili na konci školního roku pacienty, zaměstnance i návštěvníky nemocnice.

Soubor do nemocnice přivezl ukázku své tradiční hudby, součástí novoměstského představení byl také workshop, na kterém si asi padesátka návštěvníků vyzkoušela africký tanec. Tanečnice Ruhija do tance zapojila téměř všechny.

„Lidi prostě vstali a začali tančit, bylo to neuvěřitelné. Doteď moc nechápu, jak to

udělala. Na začátku se všichni navzájem pozdravili, tak jak se zdraví lidé v Ghaně a pak už jen pod vedením Ruhiji tancovali a dokonce i zpívali," popisuje atmosféru Setkání s Afrikou tisková mluvčí nemocnice Tamara Pecková.

„Tanec a zdraví k sobě patří, proto jsme organizátory KoresponDance oslovili, jestli by nechtěli roztančit prostory v nemocnici. Nápad se tvůrcům programu letošního ročníku moc líbil," dodává tisková mluvčí nemocnice Tamara Pecková. „Zároveň bych moc chtěla poděkovat novoměstské firmě MOD elektronik, která představení v nemocnici finančně podpořila."

FOTOGRAFIE Z MOSAMBIKU

Setkání s Afrikou v Nemocnici Nové Město na Moravě nabídlo také malou vernisáž fotografií, které vyfotily před šesti lety děti v Mosambiku. Autorkou projektu je fotografka Blanka Sadílková.

„Tehdy jsem měsíc pracovala pro neziskovou organizaci Eden Mozambique. Přímo v Mozambiku jsem učila malé děti anglicky a ty větší navíc ještě fotografovat. Díky dárcům, někteří byli i z Nového Města na Moravě, jsem mohla pořídit fotoaparáty na jednorázové použití, dala je dětem do ruky a ony fotily. Průřez všemi jejich alby jsou v nemocnici k vidění," dodala fotografka Blanka Sadílková.

Pacientům pomůže nový typ nitroočních čoček

Oční oddělení v Novém Městě zavádí od září v operaci šedého zákalu nový typ nitroočních čoček.

„Budou to monofokální nitrooční čočky. Monofokální čočky jsou určeny na jednu vzdálenost. Na dálku nebo na blízko, na druhou vzdálenost musí mít pacient brýle," popisuje zářijovou novinku vedoucí lékařka očního oddělení novoměstské nemocnice Eva Pačisková.

Lékaři budou při operaci šedého zákalu používat asférické nitrooční čočky. „Tento druh čoček by měl zlepšit kontrastní vidění hlavně za šera, dále zvyšují kvalitu obrazu a barev oproti dosavadním standartním sférickým čočkám. Budeme je mít k dispozici ve dvou formách – čiré nebo žluté. Čiré nitrooční čočky mají jen UV filtr, čočky zbarvené do žluta mají navíc filtr proti modrému světlu, což je například světlo s krátkou vlnovou délkou, které je pro oči též škodlivé, hlavně na sítnici. Čočky se žlutým zabarvením jsou vhodné pro lidi s postižením sítnice," dodává lékařka Eva Pačisková.

ZAKALENÍ ČOČKY OKA

Šedý zákal je postupné zakalení čočky oka. „U zdravých očí směřuje průzračná oční čočka světelné paprsky na sítnici v zadní části oka a tím vytvoří jasný obraz. S věkem se čočka stává silnější a méně průhlednou. To brání správnému průchodu světla a způsobuje zamlžené zastřené vidění, zvané šedý zákal. Šedý zákal se podobá zamlženému oknu, přes které není zřetelně vidět. Typickými příznaky šedého zákalu jsou opar nebo zamlžené vidění, vybledlé barvy, zvýšená citlivost na ostré světlo, časté změny předepsaných brýlí," vypočítává některé z příznaků šedého zákalu novoměstská lékařka.

Zpočátku nemusí šedý zákal vidění nijak ovlivňovat, zakalení se však postupně zvětšuje, vidění se zhoršuje. Neléčený šedý zákal postupně snižuje kvalitu vidění a může dokonce vést k oslepnutí. Šedý zákal patří vedle zeleného zákalu k nejrozšířenějším chorobám. Mnoho lidí nad padesát let věku nějakou formu šedého zákalu má.

„Díky přístrojovému vybavení se dnes dá operovat hned, jakmile se vyšetří, dřív se čekalo, až oko takzvaně uzraje. To mohlo trvat i několik let a do té doby člověk chodil skoro slepý. Dnes operujeme ve chvíli, když přestanou vidění zlepšovat brýle," vysvětluje Eva Pačisková.

500 OPERACÍ ROČNĚ

Šedý zákal nelze léčit pomocí léků nebo jej korigovat brýlemi. Zamlžená čočka musí být chirurgicky odstraněna. Zákrok se obvykle provádí ambulantně při lokálním znecitlivění a trvá přibližně 15 až 30 minut. Zakalená čočka oka je jemně odstraněna přes malý řez na okraji rohovky a je nahrazena velmi malou umělou čočkou, tzv. nitrooční čočkou, která je implantována přes stejný řez.

„V novoměstské nemocnici ročně provedeme zhruba 500 operací šedého zákalu," dodává vedoucí lékařka očního oddělení Eva Pačisková.

V textu byly citovány materiály firmy Carl Zeiss Meditec, Inc.